

Виртуалдық көрме «Физика ғылымы бойынша Нобель сыйлығының лауреаттары»

Ғылыми кітапхана физика саласындағы Нобель сыйлығын тапсыру тарихына арналған виртуалды көрмені ұсынады. Тұсаукесер арқылы ғалымдардың өмірі мен қызметі жайлы ғылыми басылымдармен танысуға болады.

Басылымдар Шәкәрім атындағы МҰ ғылыми кітапханасының қорынан алынған. Әрбір пайдаланушының құжат түрімен және толық аннотациямен танысуға мүмкіндігі бар.

Физика ғылымы бойынша Нобель сыйлығының лауреаттардың тізімі

1901-2014 ж.

Жылы	Лауреаттың аты-жөні	Сыйлыққа ие болған еңбегінің мазмұны
1901	В. Рентген (Германия)	есімімен аталған сәулелерді ашқаны
1902	Г. Лоренц және П. Зеeman (Нидерланды)	сәулеленуге магнетизмнің әсерін зерттегені үшін
1903	А. Беккерель	радиоактивтілікті ашқаны үшін
	П. Кюри және М. Кюри-Склодовская (Франция)	радиоактивтілікті зерттегендері үшін
1904	Дж. Релей (Ұлыбритания)	маңызды газдардың тығыздықтарын және осы арқылы аргонды ашқаны үшін
1905	Ф. Ленард (Германия)	катодты сәулелер бойынша жұмысы үшін
1906	Дж. Дж. Томсон (Ұлыбритания)	газдардың электр өткізгіштігінің теориялық және экспериментальды зерттеулеріне қосқан үлесі үшін
1907	А. Майкельсон (АҚШ)	оптикалық құрылғылары және олардың көмегімен жүргізілген спектроскопиялық, метрологиялық зерттеулерлері үшін
1908	Г. Липпман (Франция)	интерференция құбылысына негізделген фотоларға түрлі – түсті түс беру әдісі үшін
1909	Дж. Маркони және К. Браун (Италия)	сымсыз телеграф ойлап тапқаны үшін
1910	И. Ван дер Вальс (Нидерланды)	газдар мен сұйықтардың теңдік қалпы жұмысы үшін
1911	В. Вин (Германия)	жылулық сәуле шашу заңын ашқаны үшін
1912	Н. Дален (Швеция)	маяк және бакен аккумуляторлары үшін автоматтық реттегіштер ойлап тапқаны үшін
1913	Х. Каммерлинг– Оннес (Нидерланды)	төменгі температуралы заттардың қасиетін зерттеп, сол арқылы сұйық гелийді ашқаны үшін
1914	М. фон Лауэ (Германия)	X - сәуле кристалды дифракцияны ашқаны үшін
1915	В.Г.Брегг және В.Л. Брегг (Ұлыбритания)	1916 жылғы қосымша ақшалары арнайы фондта сақталды
1916		Берілмеген
1917	Ч. Баркла (Ұлыбритания)	элементтердің рентген сәулелерін шашу қасиетін ашқаны үшін
1918	М. Планк (Германия)	кванттық эергияны ашқаны үшін
1919	И. Штарк (Германия)	Допплер құбылысын ашқаны үшін
1920	Ш. Гильом (Швейцария)	физикалық өлшем бірліктерін, темір – никель құймаларының аномальдығын зерттеген үшін
1921	А. Эйнштейн (Германия)	теориялық физикаға қосқан үлесі, әсіресе фотоэлектр эффектісін ашылуына үлес қосқаны үшін

1922	Н. Бор (Дания)	атомдар құрылысын, сәуле шашуы жұмстары үшін
1923	Р. Милликен (АҚШ)	қарапайым электр заряды, фотоэлектр эффектiсi жұмыстар үшін
1924	К. Зигбан (Швеция)	рентгендік спектроскопияны ашқаны және зерттегені үшін
1925	Дж. Франк және Г. Герц (Германия)	электронның атоммен соқтығысу заңын ашқаны үшін
1926	Ж. Перрен (Франция)	заттың дискреттік құрылысы және седиментарлық тепе – теңдікті ашқаны үшін
1927	А. Комптон (Ұлыбритания)	өзiнiң аты берiлген эффектiнi ашқаны үшін
1928	О. Ричардсон (Ұлыбритания)	термоиондық құбылыс және өз атымен аталған заң үшін
1929	Л. де Бройль (Франция)	электронның толқындық табиғатын ашқаны үшін
1930	Ч. Раман (Үндістан)	жарықтың шашырауы және аты берілген эффектiнi ашқаны үшін
1931	Ч. Раман (Үндістан)	сыйақысының 1/3 негiзгi фондта, 2/3 арнайы фондта болды
1932	В. Гейзенберг (Германия)	кванттық механиканың негiзiн қалағаны үшін
1933	Э. Шредингер (Австрия) және П. Дирак (Ұлыбритания)	атомдық теорияға енгізген жаңалығы үшін
1934	Э. Шредингер және П. Дирак	сыйақыларының 1/3 негiзгi фондта, 2/3 арнайы фондта болды
1935	Дж. Чедвик (Ұлыбритания)	нейтронды ашқаны үшін
1936	В. Гесс (Австрия)	космостық сәулеленуді ашқаны үшін
1936	К. Андерсон (АҚШ)	позитронды ашқаны үшін
1937	К. Дэвиссон (АҚШ) және Дж.П. Томсон (Ұлыбритания)	тәжірибе жүзінде кристаллда электрон дифракциясын ашқаны үшін
1938	Э. Ферми (Италия)	нейтрон бұлттарының көмегімен жаңа радиоактивті элементтердің барлығын және баяу нейтрондар арқылы жүретін реакцияны ашқаны үшін
1939	Э. Лоуренс (АҚШ)	циклотронды ойлап тапқаны және соның негiзiнде жасанды радиоактивті элементтерді алғаны үшін, сыйақысының 1/3 негiзгi фондта, 2/3 арнайы фондта болды
1943	О. Штерн (АҚШ)	молекула шоғырының дамуына үлес қосқаны және протонның магниттік моментін ашқаны үшін
1944	И. Раби (АҚШ)	атом ядросының магниттік өлшемін өлшеуге арналған резонанстық әдісі үшін
1945	В. Паули (Австрия)	Паули принципін ашқаны үшін
1946	П. Бриджмен (АҚШ)	жоғары қысым алуға арналған құрылғы ойлап тапқаны және осы салада физикаға сiңiрген еңбегі үшін
1947	Э. Эпплтон (Ұлыбритания)	физикада үстiнгi атмосфераға байланысты жүргiзген зерттеулері, әсіресе «Эпплтон қабатын» ашқаны үшін
1948	П. Блэкетт (Ұлыбритания)	ядролық физика және космостық сәуле шашу облыстарындағы , Вильсон камерасының әдісін ойлап тапқаны үшін
1949	Х. Юкава (Жапония)	ядролық күштер бойынша жүргiзiлген теориялық жұмыстарының негiзiнде мезон

		бар екендігін болжағаны үшін
1950	С. Пауэлл (Ұлыбритания)	мезондармен байланысты фотографиялық әдісті құрып ашқаны үшін
1951	Дж. Кокрофт және Э. Уолтон (Ұлыбритания)	тездетілген атомдық бөлшектер көмегімен атомдық ядро трансмутациясы жұмысы үшін
1952	Ф. Блох және Э. Парселл (АҚШ)	ядролық магниттерді өлшеу әдістерін ойлап тауып ашқаны үшін
1953	Ф. Цернике (Нидерланды)	фазалық контраст әдісін демонстрациялағаны және фазалық контрасты микроскопты ойлап тапқаны үшін
1954	М. Борн (Ұлыбритания)	кванттық механиканың негізін қалағаны және толқындық функцияның статистикалық интерпретациясын ашқаны үшін
1954	В. Боте (Германия)	сәйкестік әдісі және соның көмегімен ашқан жаңалықтары үшін
1955	В. Лэмб (АҚШ)	сутегі спектрінің жұқа құрылысымен байланысты ашылулары үшін
1955	П. Куш (АҚШ)	электронның магниттік моментін прецизионды анықтағаны үшін
1956	В. Шокли, Дж. Бардин және У. Браттейн (АҚШ)	жартылайөткізгіштерді зерттеп, транзисторлық эффекті ашықаны үшін
1957	Янг Чень-ин және Ли Цзун-дао (Қытай)	элементар бөлшектер облысындағы маңызды ашылуларға әкеліп келген жұптық заңдарды тереңдеп зерттегені үшін
1958	П. Черенков, И. Франк, И. Тамм (ҚСРО)	Черенков эффектісін ашқаны және оның интерпретациясы үшін
1959	Э. Сегре және О. Чемберлен (АҚШ)	антипротонның ашқаны үшін
1960	Д. Глезер (АҚШ)	көпіршікті камераны ойлап тапқаны үшін
1961	Р. Хофштадтер (АҚШ)	атомдық ядромен электрондардың шашырауын зерттегені және нуклонның құрылысымен байланысты ашылулары үшін
1961	Р. Мессбауэр (АҚШ)	гамма сәулеленудің резонанстық жұтылу облысындағы зерттеулері және осымен байланысты өз есімімен аталатын эффектіні ашқаны үшін
1962	Л. Ландау (ҚСРО)	конденсирленген заттың, әсіресе сұйық гелийдің теориясы үшін
1963	Э. Вигнер (АҚШ)	атомдық ядро және элементар бөлшектер теориясына үлес қосқаны және симметрия принциптерін қолданғаны және ашқаны үшін
1964	М. Гепперт-Майер (АҚШ) және Г. Йенсен (Германия)	ядролық үлгі қабығы облысындағы ашулары үшін
1964	Ч. Таунс (АҚШ) и Н. Басов және А. Прохоров (ҚСРО)	кванттық электроника облысындағы жұмыстары үшін
1965	С. Томонага (Жапония), Ю. Швингер және Р. Фейнман (АҚШ)	өрістің кванттық теориясы облысындағы еңбектері үшін
1966	А. Кастлер (Франция)	атомдардағы герцті тербелістерді зерттеуге арналған әдістерді ашып, өңдегені үшін
1967	Г. Бете (АҚШ)	ядролық реакция теориясына үлес қосқаны және жұлдыздар энергия көзін ашқаны
1968	Л. Альварес (АҚШ)	элементар бөлшектер физикасына зор үлес қосқаны және көп мөлшердегі

		резонанстық күйлерді ашқаны үшін
1969	М. Гелл-Манн (АҚШ)	элементар бөлшектер классификациясы және олардың әсерлесуін ашып, үлес қосқаны үшін
1970	Х. Альфвен (Швеция)	плазма физикасының әр түрлі облыстарындағы қосымшаларымен магнит-гидродинамикадағы ашулары және іргелі еңбектері үшін
1970	Л. Неель (Франция)	антиферромагнетизма және ферромагнетизм облыстарындағы ашулары мен іргелі еңбектері үшін
1971	Д. Габор (Ұлыбритания)	голографиялық әдісті ойлап тапқаны және дамытқаны үшін
1972	Дж. Бардин, Л. Купер және Р. Шриффер (АҚШ)	БКШ-теория деп аталатын асқынөткізгішті теорияны біріге құрғандары үшін
1973	Л. Эсаки (Жапония) және А. Жавер (АҚШ)	асқынөткізгіштердегі және жартылайөткізгіштердегі туннелдендірумен байланысты эксперименттік ашулары үшін
1973	Б. Джозефсон (Ұлыбритания)	туннелдік кедергіден өтетін токтың қасиеттерін теориялық болжағаны, нақтырақ Джозефсон эффектісі деп белгілі эффекті үшін
1974	М. Райл және Э. Хьюиш (Ұлыбритания)	радиоастрофизикадағы зерттеулері үшін. Райлға – апертурлық синтез әдісіндегі ғылыми бақылаулары мен өнертапқыштығы үшін. Хьюишқа – пульсарлардың ашылуындағы алатын ерекше орны үшін
1975	О. Бор, Б. Мотгелсон (Дания) және Дж. Рейнуотер (АҚШ)	атомдық ядродағы бірлік және көптік қозғалыстар арасындағы байланысты ашқандары және осы байланыс базасында осы атомдық ядроның құрылысының теориясын құрғандары
1976	Б. Рихтер және С. Тинг (АҚШ)	жаңа типті ауыр элементар бөлшектерді ашқандары үшін
1977	Ф. Андерсон, Н. Мотт (АҚШ) және Дж. Ван Флэк (Ұлыбритания)	магниттік және ретсіз нысаналы жүйелердегі электрондық құрылымдарды теориялық іргелі зерттегендері үшін
1978	П. Капица (ҚСРО)	төмен температуралар физикасындағы ашылулар мен өнертапқыштығы үшін
1978	А. Пензиас және Р. Вильсон (АҚШ)	ғарыштық микротолқынды фонды сәулеленуді ашқандары үшін
1979	Ш. Глэшоу, А.Салам және (Пәкістан) С. Вайнберг(АҚШ)	элементар бөлшектер арасындағы біріккен электромагниттік және әлсіз әсерлесу теорияларына үлес қосқандары, оның ішінде әлсіз нейтраль токты болжағандары
1980	Дж. Кронин және В. Фитч (АҚШ)	нейтраль К-мезонды ыдыраудағы симметрияның іргелі принциптерінің бұзылуын ашқандары үшін
1981	Н. Бломберген және А. Шавлов (АҚШ)	лазерді спектроскопияның дамуына үлес қосқаны үшін
1981	К. Зигбан(Швеция)	жоғары шешімдегі электронды спектроскопияның дамуына үлес қосқаны үшін
1982	К. Вильсон (АҚШ)	фазалық ауысулардағы критикалық эффектердің теориясы үшін
1983	С. Чандрасекар (АҚШ)	жұлдыздар эволюциясы және құрылымы үшін маңызды физикалық процестерді

		теориялық зерттегені үшін
1983	В. Фаулер (АҚШ)	ядролық процестерді теориялық және экспериментті зерттегені үшін
1984	К. Руббиа (Италия) және С. Ван дер Меер (Нидерланд)	W және Z өрісті бөлшектердің ашылуына әкелген үлкен жобаға үлес қосқандары үшін
1985	К. фон Клицинг (Германия)	Холл кванттық эффектісін ашқаны үшін
1986	Э. Руска (Германия)	электронды оптикадағы іргелі жұмыстары және алғашқы электрондық микроскопты өңдегені үшін
1986	Г. Бинниг (Германия) Г. Рорер (Швейцария)	сканерлі туннельді микроскопты өңдегені үшін
1987	Г. Беднорц (Швейцария) және А. Мюллер (Германия)	керамикалық материалдарда асқынөткізгішті ашудағы аса зор орны үшін
1988	Л. Ледерман, М. Шварц және Дж. Стейнбергер (АҚШ)	мюондық нейтриноның ашылуы арқылы лептондардың дублетті құрылысын демонстрациялағаны және нейтринді шоғыр әдісі үшін
1989	Н. Рамси (АҚШ)	Бөлінген осцилляторлы өріс әдісін ойлап тапқаны және сутекті мазердегі және басқа да атомдық сағаттарда оны қолданғаны үшін
1989	Г. Демельт (АҚШ) және В. Пауль (Германия)	иондық қақпан әдісін өңдегені үшін
1990	Дж. Фридман (Канада), Г. Кендалл және Р. Тейлор (АҚШ)	Бөлшектер физикасындағы кваркты моделді өңдеу үшін маңызды нейтрондар мен протондардың аса серпімді емес ыдырауын зерттегендері үшін
1991	П.-Ж. де Женнэ (Франция)	қарапайым жүйелердегі реттік эффектіні оқып-үйренуге арналған әдістердің заттың күрделі формаларына да, нақтырақ сұйық кристалдар мен полимерлер үшін жалпыланғандығын ашқаны үшін
1992	Г. Шарпак (Чарпак) (Франция)	бөлшектердің детекторларын құрғаны және ашқаны үшін
1993	Р. Халс және Дж. Тейлор мл. (АҚШ)	гравитацияны оқып-үйренуде жаңа мүмкіндіктер берген пульсарлардың жаңа типтерін ашқандары үшін
1994	Б. Брокхаус (Канада)	нейтронды спектроскопияны құрғаны үшін
1994	К. Шалл (АҚШ)	нейтронды дифракция әдісін құрғаны үшін
1995	М. Перл (АҚШ)	тау-лептонды ашқаны үшін
1995	Ф. Райнес (АҚШ)	нейтриноны детектирлегені үшін
1996	Д. Ли, Д. Ошерофф және Р. Ричардсон (АҚШ)	гелий-3 асқынаққыштығын ашқандары үшін
1997	С. Чу (АҚШ), К. Коэн-Танноджи (Франция) және В. Филлипс (АҚШ)	лазер шоғырымен атомдарды ұстау және суыту әдістерін құрғандары үшін
1998	Р. Лаглин (АҚШ), Х. Штермер (Германия) және Д. Цуй (АҚШ)	жаңа кванттық сұйықтық формасын ашқандары үшін

1999	Г. Хофт және М. Вельтман (Нидерланды)	физикада кванттық құрылымның электрәлсіз әсерлесуін түсіндіргендері үшін
2000	Ж. Алферов (Ресей), Г. Кремер (АҚШ)	жоғары жылдамдықты электроника мен оптоэлектроникада қолданылатын жартылайөткізгішті гетерқұрылымды өндегендері үшін
2000	Дж. Килби (АҚШ)	интеграль сызбаларды өндеуге үлес қосқаны үшін
2001	Э. Корнелл (АҚШ), В. Кеттерле (Германия) және К. Виман (АҚШ)	сілті атомдардың сиретілген газдарындағы Бозе-Эйнштейн конденсатын алғандары және олардың қасиеттерін іргелі зерттегендері үшін
2002	Р. Дэвис (АҚШ), М. Косиба (Жапония)	астрофизикаға үлес қосқандары, дәлірек айтқанда ғарыштық нейтриноны детектирлегендері үшін
2002	Р. Джаккони (АҚШ)	астрофизикаға үлес қосып, рентгендік ғарыштық көздерді ашқаны үшін
2003	А. Абрикосов (Ресей, АҚШ), В. Гинзбург (Ресей), А. Леггет (Ұлыбритания)	асқынаққыштық және асқынөткізгіштік теориясын дамытуға үлес қосқаны үшін
2004	Д. Гросс, Д. Политцер, Ф. Вилчек (АҚШ)	күшті әсерлесу теориясындағы асимптотикалық еркіндікті ашқандары үшін
2005	Р. Глаубер (АҚШ)	оптикалық когеренттілік кванттық теориясын оқып-үйренуде үлес қосқаны үшін
2005	Д. Холл (АҚШ) және Т. Хэнш (Германия)	лазерлі прецизиондық спектроскопияны дамытуда үлес қосқаны үшін
2006	Д. Матер және Д. Смут (АҚШ)	Бүкіләлемдік реликті (фондық) микротолқынды сәулелену анизотропиясын ашқандары және оның спектрінің абсолют қара дене спектріне сәйкес келетіндігін бекіткендері үшін
2007	А. Ферт (Франция) және П. Грюнберг (Германия)	гигантты магнетокедергі эффектісін ашқандары үшін
2008	И Намбу (АҚШ)	субатомдық физикадағы симметрияның бұзылу механизмін ашқаны үшін
2008	М. Кобаяши және Т. Маскава (Жапония)	кварктардың кем дегенде үш ұрпақ бар екендігін болжап айтып, симметрия бұзылуының себептерін ашқандары үшін
2009	Ч. Као (Қытай)	оптикалық талшықтардағы жарық беру облыстарындағы жаңаша жетістіктері үшін
2009	В. Бойл және Дж. Смит (АҚШ)	ПЗС-матрица – көрінісінің жартылайөткізгішті сызбасын ойлап тапқаны үшін
2010	А. Гейм және К. Новоселов (Ресей)	екіөлшемді графен материалына қатысты жаңаша эксперименттері үшін
2011	Сол Перлматтер (АҚШ) Брайан П. Шмидт (Австралия) және Адам Г. Рисс (АҚШ)	Ғалымдар тірек нүктелер ретінде Ia деп аталатын жұлдыздардың айрықша түрін пайдаланған. Бұндай жұлдыздар күнмен парапар ақ жұлдыздардың қақтығысып, жарылуынан пайда болады. Аса жаңа жұлдыздың жарылуы салдарынан бірнеше галактикаға жететін жарық мөлшері түзіледі. Барлығын санап есептегенде ғалымдар тобы Ia класына жататын жұлдыздардың көптеген түрлерін зерттеп, 50 аса жаңа жұлдыздардың бөлетін жарығы болжаған шамадан 25% -ға төмен деген қорытындыға келген. Дәл осының салдарынан ғалымдар дүние үлкен қарқынмен үлкейіп бара жатыр деген пікірді ұстанып отыр. Ғалымдар тобы бұл жаңалыққа екі түрлі жолмен келгеніне қарамастан, олардың ойлары бірдей болып тұр
2012	Серж Арош (Франция) және Дэвид	Бұл мамандар кванттық физика саласында жеке бөлшектердің жағдайын оларды

	Вайнленд (АҚШ)	бұзбай-ақ өлшеуге болатындығын ашқандығы себепті жеңімпаз деп танылды.
2013	Франсуа Эглер (Бельгия) Питер Хиггс	Хиггс бозонының – материяда массаның болуын анықтайтын элементар бөліктің бар екенін болжаған болатын. Үлкен адрондық коллайдер ЦЕРН ғалымдары өздерінің 2012 жылғы шілдеде ашқан бөлшектің шындығында Хиггс бозоны болып табылады
2014	Исаму Асаки, Хироси Аmano, Сюдзи Накамура (Жапония)	Көк жарық диод ойлап тапқандары үшін марапатталды. Ғалымдардың аталған зерттеулері қазіргі заманғы техника мен электрониканы толықтай өзгеріске ұшыратты. Мұндай жетістікке ғалымдар қажетті галий нитридінің кристаллдарын өсірудің нәтижесінде қол жеткізген. Көк жарық диодтары 100 мың сағатқа дейін үздіксіз жұмыс істей алады. Бұл шамдар қуат үнемдейді әрі қоршаған ортаға зиянсыз. Көгілдір шамдарды смартфондардан бастап теледидарға дейінгі көптеген техника түрлерінде қолдануға болады. Көк жарық диод ойлап тапқан жапондық ғалымдар физика саласында бұған дейін де көптеген жетістіктерге жеткен.

Мартин Б.Р. Ядролық физика және элементар бөлшектер физикасы: оқулық. - Алматы: Дәуір.1-бөлім / ауд.: Д. Минал, С. Қ. Сахиев.-2013.-333 б .

Ядролық физика және элементар бөлшектер физикасы физиканы толық қамтитын маңызды саласы болып табылады, әрі солай болып қалады, сондай-ақ осы сала бойынша **Нобель сыйлығын** алған ғалымдардың саны да жетерлік.

Аннотация: Ұлыбритания және АҚШ ғалымдары жазған физика ғылымының қазіргі замандағы іргелі оқулығы. Оқулық тоғыз бөлімнен тұрады. Оқулық қазіргі заманғы деңгейде жазылған, математикалық формулалар қолданылып, алынған теңдеулердің физикалық мағыналары түсіндірілген. Оқулықтың әр тарауында теориялық білімді іс жүзінде қолдануға арналған бөлімдер келтірілген, элементар бөлшектер физикасына ерекше көңіл аударылған.

Блудов, М.И. Физика жайлы әңгімелер. III-ші бөлім.-Алматы: Мектеп,1980.-251б.- (Білім әлемі)

Бұл кітап қазіргі физиканың жалпы принциптері мен әдістеріне арналған. Түсінікті түрде баяндалған салыстармалық теориясының, статистикалық физиканың, ықтималдық теориясының элементтері оқырманды релятивистік және кванттық механика заңдарына тән жоғары жылдамдықтар әлемінен және кішкене объектілер әлемімен таныстырады.

Ахметова, Б. Ұлы есімдер /Б.Ахметова, Н.Қойшыбаев.-Алматы:Қазақстан,1974.-165б.

Бұл кітапта зор көлемде жаңалықтар ашып, елімізді даңққа бөлеген ғалымдардың сан-салалы қызметтері, кейінгі ұрпақ үлгі алатын істері және Нобель сыйлығының лауреаттары туралы (И. Е. Тамм, Л.Д. Ландау, П.Л. Капица) әңгімеленеді.

Лауреаты Нобелевской премии: Энциклопедия. М-Я; Пер. с англ. / Ред.: Беглова И.А., Виноградова Г.Г., Гущина Е.В., Ильина Н.В.- М.: Прогресс, 1992.- 853 с.

Эта книга поведает вам полную историю Нобелевской премии.

Чолаков, В. Нобелевские премии. Ученые и открытия/ В. Чолаков; Пер. с болг. А. С. Никольского; Под.ред. и с предисл. А. Н. Шамина.- [1983-1984 гг.]- М.: Мир, 1986.- 368 с.

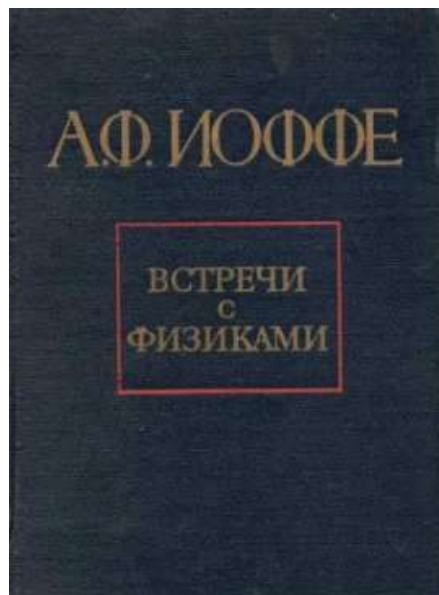
Книга болгарского историка науки Валерия Чолакова рассказывает о выдающихся открытиях в естествознании (физике, химии, биологии, медицине), авторы которых были удостоены Нобелевской премии. Учрежденная в начале нынешнего века, эта премия относится к числу самых почетных и авторитетных международных наград, и ее присуждение, безусловно, отмечает значительные вехи в истории мировой науки нашего столетия.

Адресована широкому кругу читателей, интересующихся историей науки и ее достижениями.

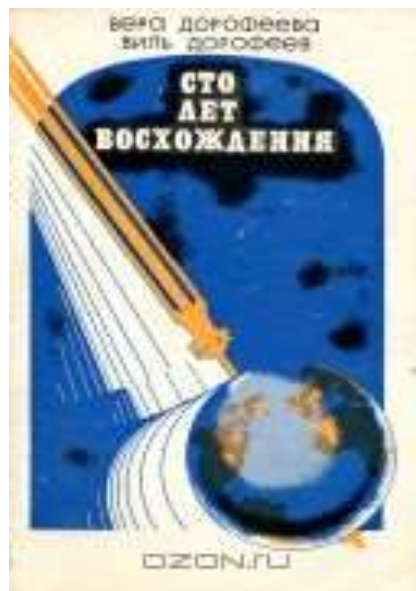
Иоффе, А.Ф. О физике и физиках: Статьи, выступления, письма /А.Ф.Иоффе. -2-е изд., доп.-Л.:Наука,1985.-543 с.

В книге собраны научно-популярные работы, выступления и письма выдающегося советского физика академика А.Ф.Иоффе. В них рассматриваются проблемы атомной и квантовой физики, физики полупроводников и агрофизики, затрагиваются вопросы организации науки и ее преподавания. Значительную часть книги составляют мемориальные статьи, посвященные выдающимся советским и зарубежным физикам, удостоившихся Нобелевской премии.

Иоффе, А.Ф. Встречи с физиками. Мои воспоминания о зарубежных физиках /А.Ф.Иоффе.-М.:Изд. физматлит,1960.-143 с.;илл.

Книга имеет большое научное и мировоззренческое значение. Эта увлекательная книга посвящена необъяснимым, а зачастую и таинственным явлениям человеческой психики. В ней собран большой опыт и знания, которые так необходимы современному человеку, живущего в мире депрессии, психологических срывов и страхов. Книга содержит воспоминания выдающегося советского физика академика А.Ф.Иоффе о встречах с крупнейшими физиками нашего времени и письма к нему В.К. Рентгена, П. Ланжевена, Н.Бора, М.Борна, А. Эйнштейна и многих других ученых. Со страниц книги встают живые портреты физиков конца XIX в. и середины XX в.

Дорофеева, В. Сто лет восхождения/В. Дорофеева, В. Дорофеев.- М.:Профиздат,1983.-320с.

В книге рассказывается о развитии термоядерных исследований в Советском Союзе и за рубежом, о борьбе идей и становлении научных коллективов, о выдающихся практиках и теоретиках-ядерщиках (Гейзенберг, М. и П. Кюри, Ландау, Ферми Э. и др.), которые заставили атом служить людям. Книга представляет собой историческое повествование и предназначена для широкого круга читателей.

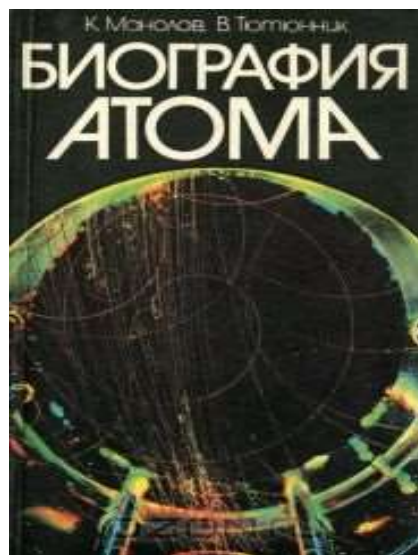
Дягилев, Ф.М. Из истории физики и жизни ее творцов /Ф.М.Дягилев.-М.: Просвещение,1986.-251 с.

В книге рассказывается об истории открытия фундаментальных законов физики, о становлении основополагающих теорий, жизни и творчестве выдающихся физиков (Иоффе, Беккерель А., Мария Кюри, Пьер Кюри, Бор Н., Ферми Э. и др.). Особое место уделено развитию науки в России (Капица, Ландау).

Дорфман, Я.Г. Всемирная история физики с начала XIX до середины XX вв. /Я.Г. Дорфман .-М.:Наука,1979.-317 с.;ил.

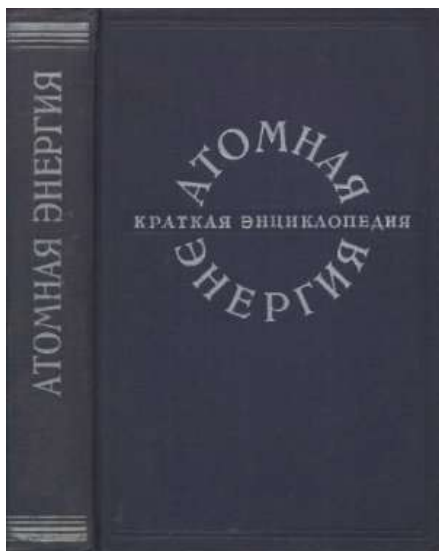
Монография является заключительной частью написанной Г. Дорфманом «Всемирной истории физики». В монографии рассматриваются развитие и завершение классической физики в XIX в., революционные открытия, философский кризис в физике и начало ее новой эры в первой половине XX в.

Манолов, К. Биография атома. Атом от Кембриджа до Хиросимы/ К. Манолов; В. Тютюнник.- М.: Мир, 1985.- 245 с.

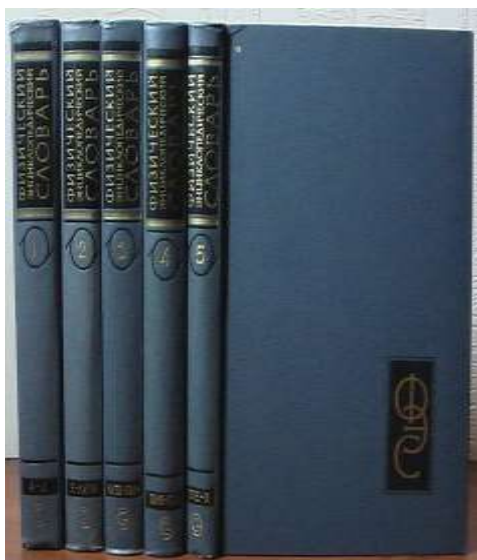
В книге, написанной болгарским ученым К. Маноловым и советским химиком В. Тютюнником, в увлекательной форме рассказывается история открытия строения атома, первых опытов по овладению атомной энергией. Читатель как бы побывает в лабораториях выдающихся ученых-атомщиков (Рентген, Лорентц, Беккерель, Кронин, Фишер, П. Дирак, Кюри, Ферми и др) и сможет проследить за их творческим процессом, ведущим к открытиям. Большое внимание уделено биографии ученых, работавших в этой области.

Приведены списки лауреатов Нобелевской премии по физике и химии.

Краткая энциклопедия «Атомная энергия» /ответ. Ред. В.С.Емельянов.- М.:Гос. Издат., 1958.-610 с.

Цель этого издания — помочь читателям ознакомиться с важнейшими достижениями в области использования атомной энергии, а также объяснить значение основных терминов по атомной энергии, применяемых в различных отраслях науки и техники. Круг вопросов, рассматриваемых в данном издании, достаточно широк. Энциклопедия является плодом коллективного труда большой группы ученых и инженеров.

Физический словарь. В 5-ти т. /гл. Ред. П.Н.Беликов.-М.:Гл. Ред. Технических энциклопедий и словарей, 1939.-1048 с.: ил

В словаре помещены краткие сведения о жизни и научной деятельности физиков прошлого и современности, внесших вклад в развитие физической науки. Материал расположен в алфавитном порядке

Храмов, Ю.В. Физики: Биографический справочник /Ю.А.Храмов; под ред. А.И. Ахиезера .-2-е изд., испр. И доп.-М.:Наука,1983.-400 с.

В справочнике помещены краткие сведения о жизни и научной деятельности около тысячи двухсот физиков прошлого и современности, внесших вклад в развитие физической науки. Приводится библиография, включающая монографии, избранные труды физиков, их научные биографии, юбилейные и мемориальные статьи. Справочник содержит около тысячи портретов, многие из которых являются редкими и публикуются впервые. Книга содержит также хронологию физики, список лауреатов Нобелевской премии по физике и другие материалы.

Мухин, К.Н. К 100-летию Нобелевских премий (о работах российских лауреатов Нобелевской премии по физике)/ К.Н. Мухин, А.Ф. Сустанов, В.Н. Тихонов // Успехи физических наук.- 2003.- №5.- С.511-572.

В связи с исполнившимся столетием учреждения Нобелевских премий дан популярный обзор становления и развития нескольких разделов физики, в которые существенный вклад внесли российские лауреаты Нобелевских премий: П.А. Черенков, И.Е. Тамм, И.М. Франк, Л.Д. Ландау, Н.Г. Басов, А.М. Прохоров, П.Л. Капица и Ж.И. Алферов. Кроме работ этих физиков кратко обсуждаются наиболее значительные работы их зарубежных и отечественных коллег, предшественников и последователей. Охарактеризовано современное состояние рассмотренных разделов физики и практическая значимость достигнутых успехов для науки, техники и повседневной жизни.

Журнал «Физика в школе» ежегодно размещает информацию о нобелевских лауреатах в области физики.

"Физика ғылымы бойынша Нобель сыйлығының лауреаттары" библиографиялық тізімі Шәкәрім атындағы МҰ ғылыми кітапханасының "Библиографиялық көрсеткіштер" айдарында орналасқан.

